

ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Телічко Н.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, sklnata@ukr.net
 Домаскіна О. О., здобувачка факультету економіки та управління,
 e-mail: domaskina.aleksandra@icloud.com

**Одеський державний аграрний університет
 м. Одеса, Україна**

Україна не має офіційного регулювання управлінського обліку державними нормами. Кожне підприємство може встановлювати власні системи управлінського обліку. У світі термін "управлінський облік" використовується не всюди; інші країни використовують різні терміни, такі як контролінг у Німеччині або аналітична бухгалтерія у Франції. Управлінський облік інтегрується з іншими функціями управління, особливо з управлінням витратами. У США та Україні з 2000 року управління витратами розвивається як самостійна дисципліна.

Управління витратами є важливим аспектом діяльності будь-якого підприємства. В Україні воно ще не регулюється як єдиний процес, але має велике значення для прийняття ефективних рішень. Забезпечення повної та достовірної інформації є ключовим завданням для відділу управління витратами. Покращення управління витратами може значно підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Не дивлячись на те, що управлінський облік не має державного підкріплення в Україні, його значущість не стає менше. Всі підприємства проводять оптимізацію витрат у тому чи іншому вигляді і на базі цього сформувалися доволі багато різних визначень терміну «оптимізація витрат». Розглянемо деякі з них в таблиці 1.

Таблиця 1 Різноманітність визначення терміну «управління витратами»

Автор вислову	Вислів
Косинська О. В.	«Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями і носіями та постійного контролю і стимулювання зниження їх рівня» [3].
Гусарова Л.В.	«Процес управління витратами включає: планування рівня і структури витрат; організацію обліку витрат; контроль і аналіз рівня витрат; мотивацію керівників всіх структурних підрозділів підприємства до контролю за витратами та їх зменшенням та прийняття управлінських рішень» [1].
Давидович І.Є.	«Управління витратами – це динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства» [1].

Джерело: побудовано автором

Управління витратами включає вивчення, класифікацію, планування, контроль, аналіз і організацію витрат, а також оптимізацію витрат для досягнення бажаного фінансового результату. Головною метою кожного підприємства є зниження витрат, при цьому зберігаючи якість продукції або послуг на високому рівні для підтримки конкурентоспроможності на ринку.

Чітка класифікація витрат є важливою передумовою правильної організації обліку і управління ними [2]. Залежно від поставленої мети класифікація може здійснюватися за різними ознаками [2]. Певні витрати можуть бути важливими для одного типу управлінських рішень і не братись до уваги для інших. За визначенням фінансового результату витрати поділяються на вичерпні та невичерпні; за способом перенесення вартості на продукції – прямі та непрямі; за відношенням до процесу виробництва – основні та загальновиробничі; за ступенем впливу обсягу діяльності на рівень витрат – змінні та постійні; за відношенням до

прийняття рішень - релевантні та нерелевантні; за відношенням до варіантів дії - дійсні та альтернативні; за контролем виконання - контрольовані та неконтрольовані; за календарними періодами - одноразові, поточні, довгострокові; за функцією управління - виробничі, комерційні, адміністративні.

Оптимізація витрат - це постійний процес, який включає планування, облік, аналіз та контроль витрат, а також ухвалення рішень щодо економічної політики підприємства. Цей процес також включає мотивацію працівників на всіх рівнях організаційної структури.

– Планування визначає необхідний рівень витрат для забезпечення ефективної роботи підприємства і розрахунок очікуваного прибутку.

– Облік передбачає реєстрацію фактів витрат та ресурсів, використовуваних підприємством.

– Аналіз допомагає визначити раціональність витрат і вплив різних факторів на їх рівень.

– Організація та контроль полягають у визначенні місць та відповідальних осіб за формування витрат і відслідковуванні причин перевитрат або економії.

– Прийняття рішень в галузі витрат спрямоване на обґрунтування доцільності виробництва продукції, вибір техніки та технологій, і формування товарного асортименту підприємства.

Для збільшення продуктивності праці можна вжити такі заходи:

1. Механізація та автоматизація виробництва, використання нової техніки та обладнання.

2. Впровадження ефективних методів управління, покращення ціноутворення та фінансово-кредитних практик.

3. Оптимізація чисельності працівників, підвищення їхньої кваліфікації і впровадження системи стимулювання.

Оптимізація витрат включає декілька важливих аспектів:

1. *Закупівля сировини:* Необхідно організувати процес закупівель, проводячи тендери та вибираючи вигідні умови покупки.

2. *Управління запасами:* Проводьте аналіз логістичних каналів, щоб визначити можливі шляхи зменшення запасів. Розгляньте можливість скорочення кількості складів або їх об'єднання.

3. *Боротьба з браком:* Ведіть облік та класифікацію браку, щоб своєчасно виявляти, усувати та запобігати його виникненню.

4. *Ланцюг цінностей:* Розвивайте тісні відносини з постачальниками та покупцями, забезпечуючи логічний потік створення цінності від сировини до кінцевого споживача.

Таким чином, доведено, що ця стратегія не обмежується внутрішніми процесами підприємства. Вона розглядає більший контекст, включаючи взаємодію з постачальниками і клієнтами. Підприємство може отримати значні переваги, співпрацюючи з постачальниками, щоб знизити витрати. З іншого боку, покращення обслуговування клієнтів може збільшити конкурентоспроможність підприємства.

Отже, досліджена проблема оптимізація витрат в системі управління підприємств в Україні не має офіційного регулювання з боку державного нагляду та розроблених нормативів. Відповідно, підприємства мають можливість встановлювати власні системи управлінського обліку, що обумовлює актуальність даного питання у частині розробки та удосконалення відповідних методик та технологій, які потребують подальшого дослідження та доробок.

Список використаних джерел

1. Суть та актуальність управління витратами. *Studwood*. URL: https://studwood.net/2265414/menedzhment/sut_aktualnist_upravlinnya_vitratami (дата звернення: 28.09.2023).

2. Омельниченко О. С. Напрями оптимізації витрат в системі управління. *Ефективна економіка*, м. Кривий Ріг, 14 квіт. 2016 р. Кривий Ріг, 2016.

3. Максименко Д. Б., Давиденко В. В. Підвищення конкурентоспроможності на основі оптимізації витрат. *Наукові конференції України, VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні підходи до управління підприємством»*, м. Київ, 22 квіт. 2015 р. 2015.

УДК: 351

ХАРАКТЕРИСТИКА І СТУПІНЬ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Тертічна А. В., здобувач

Ткачук Т.І., к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Одеський національний технологічний університет
м.Одеса, Україна

На сьогодні вплив динамічного змінення геополітичних та гео економічних умов потребує нові вимоги до забезпечення національної безпеки держави та її сталого розвитку. Одне з центральних місць у структурі національної безпеки України займає її економічна безпека, яка гарантує незалежність країни, умови стабільності і ефективної життєдіяльності суспільства. У зв'язку з цим відстеження тенденцій в економічній сфері, виявлення основних ризиків і загроз безпеці економіки, визначення заходів щодо зниження їх негативного впливу актуальні як з наукової, так і з практичної точки зору.

Закон «Про національну безпеку України» (2018) визначає, що національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Невід'ємною складовою національної безпеки є економічна безпека держави. Вона відіграє вирішальну роль у досягненні економічного суверенітету держави, забезпеченні економічного розвитку, реалізації ефективної соціальної політики, убезпеченні суспільства від екологічних стихій, зростанні національної конкурентоспроможності в умовах міжнародної економічної взаємозалежності. Створення ефективної системи економічної безпеки держави дає можливість вчасно виявляти загрози національним економічним інтересам і запобігати заподіяння збитків соціально-економічній системі в цілому. Поліпшення системи економічної безпеки набуває особливої актуальності для країн, які переживають трансформаційну кризу та загострення притаманних їй суперечностей.

Забезпечення економічної безпеки – пріоритетний напрямок діяльності держави. Необхідність у забезпеченні своєї безпеки суспільство відчувало постійно. Але виділення економічної безпеки в окремо взяту категорію відбулося відносно недавно. У науковій літературі представлені різні погляди на категорію «економічна безпека». Відзначимо лише, що суть економічної категорії «економічна безпека» проявляється в захищеності економічної системи від зовнішніх і внутрішніх загроз, її можливості розвиватися. І більшість дослідників дотримуються думки про те, що під економічною безпекою держави можна розуміти забезпеченість необхідного рівня національної безпеки своїми власними фінансовими та іншими ресурсами, створення сприятливих умов для розвитку економіки і підвищення рівня конкурентоспроможності країни, захищеність життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави в економічній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз. Загрозами економічної безпеки є явища і процеси, що впливають негативно на господарство країни, що утискають економічні інтереси особи, суспільства і держави. Постійне відстеження і визначення основних загроз економічній безпеці значно полегшує її підтримання на належному рівні, а також дає можливість своєчасно розробляти і здійснювати практичні заходи щодо зниження негативного впливу загроз чи їх повної ліквідації.